

לבו נר נבה

מאפילה לאורה
משעבוד לגאולה

הגדת התשובה
והגאולה
במשנת חנ"א וממשיכי
דרכו

מעשה ברבי הייא הגדול ורבי שמעון בן הלפתא היו מהלכים בבקעת ארבל השכם בבוקר וראו קרן אור ראשונה של שחר שבקע אורה. אמר: כך היא גאולתם של ישראל, בתחילה קמעא קמעא, ככל שהיא [הזריחה וכמוהו הגאולה] מתקדמת היא גדלה והולכת. (ירושלמי ברכות א, ה"א)

נכתב ונערך בחסדי השי"ת עלינו

חודש הגאולה תשע"ט

לפרטים והערות:

8436092@gmail.com | 055-678-56-47

ניתן להשיג עוד חוברות וספרים רבים בנושא ההודיה, אהבה לה' ושלוש בית. וכן את הספר לקנות בית בקלות וכשמה, כחינם במייל, או מודפס בתשלום בטלפון הנ"ל.

ניתן לקבל במייל עלון ובו מאמר חודשי בנושא ההודיה לה' באופן כללי, וכן עלון חודשי ובו הודיה לה' על גאולתנו. וכן גליון חודשי 'נחלת ה' – על מעלת ארץ ישראל המיועד לבני תורה. וכן את הספר 'בחר ה' בציון' ממנו לקחנו הרבה מהחומר.

החוברת יוצאת לאור לע"נ

מאות רבות מישראל שנהרגו בשואה

תהי נפשם צרורה בצרור החיים

יהי רצון שנזכה, שנשמותיהם יעלו לפני כסא הכבוד ויעוררו רחמים על כלל ישראל, לעשות תשובה שלמה כללית ופרטית, ויקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו, ונזכה לגאולה שלמה במהרה אמן.

עימוד כריכה ושערים

☎ 050-412-452-4

✉ Kesetgraf@gmail.com

לפני גאולה יש תשובה

כדברי הגמ' (סנהדרין צו, ב):

"הקב"ה מעמיד להם מלך

שגזרותיו קשות כהמן

וישראל עושים תשובה ומחזירים למוטב"

ונגאולים.

וכאן הבן שואל:

מלך קשה כהמן – ודאי היה

למהדדין מן המהדדין,

ישראל עושים תשובה

לא מצאנו?

תשובה נפלאה תמצא בחוברת

קדיאה נעימה ומועילה.

מתוך הספר + לקנות בית בקלות ובשמחה.

RABBI Z. N. GOLDBERG

Abbad Bedetz & Bies Horaa'h "Hayashar Vehatov"
Member Of Supreme Rabbinical Court

הרב זלמן נחמיה גולדברג

אב"ד ברי"ץ וכ"ת והרא"ה לויני ממענות "הישר הטוב"
חבר בית הדין הרבני הגדול

ב"ה: ח"י באייר לג בעומר

הנני בזה לשבח חיבור שחיבר

תלמיד חכם מובהק הרב יהודה טאוב שליט"א

שחיבר תורת הגאולה על פי הגר"א.

יתן הקב"ה שנוזכה כולנו לגאולה שלמה,

ונשמח כולנו.

בברכה

זלמן נחמיה גולדברג

תוכן ענינים

- 5..... גדולי ישראל הרואים בימינו אתחלתא דגאולה
- 13..... פתח דבר
- 15..... הבהרה חשובה

17 פרק א' - ישיבה המביאה גאולה

- א. חידושו הגדול של הגר"א | ב. סערת אליהו | ג. קום התהלך בארץ | ד. איתערותא דלתתא | ה. המחלוקת הגדולה | ו. לעשות בדרך הטבע

25 פרק ב' - זכור ימות עולם

- א. אילו עלו בחומה | ב. החטא שמונע את הגאולה | ג. מצווה לעלות בחומה | ד. עד שתחפץ | ה. פתחי לי רעיתי | ו. דברי הרב עובדיה יוסף זצ"ל | ז. סר פחד השבועות | ח. קול דודי דופק - ר' יהודה הלוי | ט. סיכום פרקים א-ב

37 פרק ג' - פרשת הגאולה והתשובה

- א. אור עצום בעיניים | ב. פרשת הגאולה | ג. היכן התשובה | ד. פרשת התשובה בספר יחזקאל | ה. תשובה וגאולה - מחלוקת ר"א ור"י | ו. באור שיטת ר' יהושע | ז. מלך קשה כהמן - בדור האחרון | ח. סיכום הקושיות

47 פרק ד' - הרב יהודה אלקלעי

- א. מולדתו ורבותיו | ב. מסעיו | ג. נבואותיו שהתגשמו | ד. כיצד יזכו לתשובה הכללית? | ה. אור חדש על ציון תאיר | ו. ספריו | ז. גאולה ניסית וגאולה טבעית | ח. שנת ת"ר

60 פרק ה' - תשובה לארץ ישראל

- א. שתי תשובות הן | ב. ושבנו בנים לגבולם | ג. ותשובתו הרמתה | ד. התשובה של אחרית הימים | ה. כי עין בעין ראינו | ו. תשובה המועילה לבנים | ז. שובי אלי ואשובה אליכם | ח. תשובה אחר תשובה | ט. סיכום הדברים

71 פרק ו' - תשובה על חטא הגלות

- א. באור חדש למושג תשובה | ב. הגאולה תלויה בחמדה | ג. לתקן את עון המאיסה | ד. תכלית הכוסף | ה. תשובה על עוון הגלות

76 פרק ז' - ישראל עושים תשובה

א. מלך קשה כהמן | ב. תיקון שלא היה מימות עולם | ג. דור שכולו זכאי | ד. מקור דברי הגר"א | ה. כי בא מועד | ו. גאולה על ידי חילונים | ז. ועמך כולם צדיקים | ח. כוחה העצום של לימוד זכות | ט. לנשק מי שבשם ישראל יכונה | י. מתי הארץ מחבבת עוברי עבירה | יא. ארץ ישראל - ללא מצוות

89..... פרק ח' - תשובה בין פקידה לזכירה

א. שני שלבים בגאולה | ב. גאולת מצרים | ג. גאולת בית שני | וכך הוא בגאולתנו האחרונה | ד. המימד הנסי בהצרת בלפור | ה. שתי תשובות - שתי גאולות | ו. על מה המחלוקת

98..... פרק ט' - סיכום הדברים

א. חשיבות הדברים | ב. ישוב הארץ בימינו | ג. תשובה מאהבה

104 פרק י' - תשובה שהיא גאולה

א. מילת הלב בארץ ישראל | ב. ארץ ישראל נישואין | ג. עבודה מאהבה - בארץ ישראל

110..... פרק י"א - לכו נרננה על הגאולה

א. המזמור שנכתב על גאולתנו | ב. ארבעה חייבים להודות | ג. ארץ פרי למלחה | ד. ויברכם וירבו מאד | ה. התפקיד שלנו

116..... פרק י"ב - שירי ארץ חמדה

א. מנהגו של החרדים | ב. גאולה באהבה | ג. רשימת שירים לפי א-ב

121..... פרק י"ג - גאולה תתנו לארץ - הלכה למעשה

א. המלחמה בצפון | ב. לחזק את הצפון, לא פחות מהשומרון | ג. קנה אדמה בארץ ישראל | ד. פרטים ומידע | ה. הקרקעות ומחירם | ו. תשואה

126 פרק י"ד - מזמור לתודה - מזמור לדור הגאולה

ניצני החזון הנבואי

גדולי ישראל הרואים בימינו אתחלתא דגאולה

רבים מגדולי ישראל ראוי בבנין ובפריחת
הארץ אתחלתא דגאולה, שצריך לשמוח
ולהודות לה' על כך.

הגר"א:

אמר לתלמידיו, עיקר האתחלתא דגאולה תתחיל משנת
ת"ר, על פי האמור בספר הזוהר (וירא קי"ז, א): בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
שָׁנִים לְאַלְף הַשְּׁשִׁי יִפְתָּחוּ שַׁעְרֵי הַחֲכָמָה לְמַעַלָּה
וּמַעֲיָנוֹת שֶׁל חֲכָמָה לְמַטָּה, וְיִתְתְּקוּ הָעוֹלָם לְהַכְנִס
לְשִׁבְעֵי. כְּמוֹ בֶן אָדָם שֶׁמְתַקֵּן בַּיּוֹם שֶׁשִׁי מְכַשְׁמְעָרִיב
הַשְּׁמֶשׁ לְהַכְנִס לְשִׁבְתָּה, אִף כֵּן גַּם, וְסִימָן לְדַבֵּר (בראשית
ז) בְּשָׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לַחַיִּי נָח וְגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיָנוֹת
תְּהוֹם רַבָּה. וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל יָקִים אוֹתָהּ מִן הָעֶפֶר וְיִזְכֹּר
אוֹתָהּ הַקֶּב"ה, וְיִמְצָא הַקֶּב"ה אֶצְלָה בְּתוֹךְ הַגְּלוּת. (כיצד

דבר זה התקיים ראה בהרחבה בפרק ח)

תלמידי הגר"א:

(נתן נטע בן סעדיה (משקלוב) דוד בן ראובן וואלפין חתנו של הגרמ"מ משקלוב.
מרדכי בן אביגדור מינסקר תלמיד הגר"ח מוולוז'ין וראש ישיבה לשעבר במינסק)
כתבו כבר בזמנם בשנת תקצ"ז, במכתב שכתבו לאחר
שבנו את בית הכנסת מנחם ציון: "כי לולא ה' חפץ
בנו לא הראנו את כל אלה, להביאנו אל המנוחה ואל
הנחלה. סימנא מילתא היא אתחלתא דגאולה".

(צילום כת"י של המכתב תלוי בכניסה לביה"כ החורבה).

ר' מנחם מנדל משקלוב זצ"ל:

במכתבו מירושלים לרבני קהילת אמסטרדם בענין בנין החורבה כותב: "בנדון החורבה בפרט אשר היינו מוכרחים להכניס גופינו ומאודינו לפדותה מיד זרים עריצים... ולבל ישימו ח"ו שקוץ משומם, במקום אשר התפללו אבותינו הקדושים האשכנזים.. ובטוחנו למזורזים שכמותם רודפי צדק אשר מעולם, כי יצאו לקראת דברינו בשמחה, כי ברוך ה' כך עלתה בימינו אתחלתא דגאולה". (צילום הכת"י נמצא בספר השיבה לירושלים)

הרב יהודה אלקלעי זצ"ל:

האריך הרבה בספריו שמשנת ת"ר מתחילה האתחלתא דגאולה, כמו שאמרו בגמרא (סנהדרין צט, א) "ימות המשיח... ארבע מאות שנה", לפני האלף השביעי. וסימנך 'בראשית' אותיות ת"ר אשיב - בשנת ת"ר אשיב את שבות עמי.

המלבי"ם:

כתב הגאולה תצמח לאט לאט (אתחלתא דגאולה), אחד מהשלבים הראשונים יהיה הישוב בא"י ברשיון המלכות, קודם ביאת המשיח (מלבי"ם מיכה ד, ח ובמכתבו המפורסם שהובא בספר 'בסופה ובסערה' על הגאון מלבי"ם).

בנו של החפץ חיים הביא משמו:

בשנת תר"ן כשהחלו לגרש את בני ישראל ממוסקבה, נתעוררה אז תנועה גדולה לארצנו הקדושה. באותו פרק קיבלתי מכתב מאבי ז"ל ובו הוא מעירני על ההתעוררות הגדולה בכל פינות עמנו לעלות לארצנו,

ומשער כי הימים ימי עקבתא דמשיחא, וכי פקד ה' את עמו, (פקידה היא לשון אתחלתא דגאולה - ראה בפרק ח') ואפשר שהוא אתחלתא דקיבוץ גלויות, שהוא קודם ביאת המשיח. (מכתבי החפץ חיים עמ' 44)

הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל:

חתום על מכתב הפותח בזה"ל: "אחד החזיונות מרהיבי הלב שבדורנו הוא בוודאי חזון הישוב הארצישראלי, ההולך ומתקדם בכל ערכיו בשנותיו האחרונות. שלומי אמוני ישראל וודאי צריכים לשמוח על החזון הנהדר שבו אנו רואים אתחלתא דגאולה" (ראה את לשון המכתב כולו בפרק ח').

המשך חכמה:

ועוד רבים מגדולי ישראל (ראה בספר 'חפץ חיים' על התורה פרשת בא, עמ' קא) ראו בהצהרת בלפור אתחלתא דגאולה/ פקידה, כשם שבזמן בית שני הייתה הכרזת כורש נחשבת פקידה (ראה בהרחבה בפרק ב' ובפרק ח').

בימי הנהגת רבנותו של הגה"ק בעל 'שם משמאל' זצ"ל:

בעת שרעשה הארץ מקול השמועה שעלה זכרוננו לטובה על שולחן ממלכות הארץ, והבטחה ניתן לנו ממלכות ענגלאנד לבחר את ארצנו הקדושה, אז קרא מרן הקדוש לביתו איזה עסקנים חרוצים ואמר אליהם מרן הגה"ק זצ"ל: '... עתה שנתקיים בנו מה שכתוב 'קול דודי דופק פתחי לי' וגו', ונתן בלב ממלכות הארץ לבחר לנו את ארצנו הק', וכמו שנמצא לקצת הראשונים ז"ל שכמו בבית שני נפקדו ישראל על ידי

כורש מלך פרס שהעביר קול בכל מלכותו מי בכם בכל מלכותו מי בכם מכל עמו יהי אלקיו עמו ויעל וגו' - כך תהיה תחילת הגאולה העתידה, שהשי"ת יתן בלב ממלכות הארץ לבחור לנו את נחלתנו. ע"כ חוב קדוש מוטל עלינו להתעורר ג"כ ולהכין את לבבנו אליו ית"ש, ולעשות גם אנחנו מצידנו כפי יכולתנו בחומר וברוח, והגיע העת לגשת אל המלאכה להרבות הישוב בארצנו על פי רוח התורה והמצוה. (אביר הרועים ח"א עמ' ק"ו)

מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל:

דרכי ההשגחה הם רבים ועמוקים ואין בינת אנוש יכולה ומסוגלה להשיגם, אין הדור הזה יכול להבין ולחדור לסוד החזון משום מה זכה דוקא הוא לגאולה וישועה, ודאי שלא צדקתנו ויושר דרכינו הכריעו את הכף, אבל הקב"ה צפה וראה כי גאולת ישראל בדור הזה היא הכרחית, כדי שלא תבוא עליו חלילה כליה, הישועה של הדור הזה אינה אם כן גאולה של זכות, אלא פדות ורווח בחסד. (בדרך עץ החיים ח"ב 526)

הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל:

הלא ידוע דברי הרמב"ן בפ' בא ז"ל כי אין לאדם חלק בתורת משה רע"ה עד שיאמין כי כל דברינו ומקרינו כולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם וכו', וכאשר אני רואה כי ארצינו הק' מתרבה ומתרחב בכל יום ויום בבנינים חדשים אשר למעלה מכפי השערתינו, כמעט מי שאין רואה זה לא יאמין זה, ואני אומר ע"ז בונה ירושלים ד' נדחי ישראל יכנס, וזו שמחה גדולה לנו כי בטח ירחם ד' ית' עלינו בקרוב ונזכה כולנו לראות ישועות ד' במהרה. (אור יחזקאל ח"א מכתב רב)

לאחר הניסים שאירעו במלחמת ששת הימים: "חושבני וברור אצלי הדבר, שחובת ההכנה באלול של השנה הזאת מוכרחת להיות במדרגה לגמרי

אחרת מאשר בשנים אחרות. כולם מדברים על כך כי רואים במוחש כי המצב לגמרי אחר. כולם אומרים כי אלה הם ימות המשיח. בלי ספק רואים את כל אשר התרחש לעינינו. (קובץ ענינים משיחות המשגיח)

הרב הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצ"ל:

כשהגיע לארץ הקודש, אחזתו רוח קדושה של כיסופי גאולה, ועיניו לא שבעו מהביט בנופה של הארץ. בכל עת היה מזכיר את דברי הגמרא 'אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר: ואתם הרי ישראל ענפיתם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל'. ופירש רש"י - 'כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה מזה'. (ספר 'אדמורי בעלזא' - 'ומביא גואל' עמ' 83).

הרב יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצ"ל (מחבר 'גשר החיים'):

כל מי שרגיל להסתכל במציאות עולמנו לא מתוך שיגרא... מכיר שהתמורה החדשה היא מראשית ניצני החזון הנבואי: 'וקבצתי אתכם מכל הגוים ומכל המקומות אשר הדחתי אתכם שם נאום ה' והשבתי אתכם אל המקום אשר הגליתי אתכם משם' (ירמיה כט, יד). ושאר קיבוץ הגליות נעלה ונגיע בעז"ה לשלבים נוספים עד הגאולה השלמה המקווה. (מבוא לספר ארץ ישראל)

האדמו"ר ממודז'ץ ר' שמואל אליהו

טאוב - ה"אמרי אש" זצ"ל:

היום, בזמנינו - בדורנו, הגם טרם הגיענו לגאולה שלמה, בביאת הגואל צדק, שאליו אנחנו מצפים ומקוים אי"ה ומחכים בכליון עינים בכל יום שיבוא, אבל אתחלתא דגאולה יש כאן, ועוד יותר מאתחלתא. סימני וניצני הגאולה שלמה נראו בארץ. ("תפארת ישראל" חלק ח', תש"ח, עמוד י"ט-כ)

הרב עובדיה יוסף זצ"ל כתב בספרו:

רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בימינו אתחלתא

דגאולה, כעין מ"ש בירושלמי (ריש ברכות), ר' חייא ור"ש בן חלפתא הוו מהלכין וראו איילת השחר שהיה בוקע אורה. א"ל ר"ח לר"ש בן חלפתא ברבי כך היא גאולתן של ישראל בתחלה קימעא קימעא כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת, מ"ט, כי אשב בחשך ה' אור לי. ובמגילה (יז): מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא. והגר"מ כשר בספרו התקופה הגדולה הביא כרוז בשם דעת תורה, שחתומים עליו כמעט כל גדולי הדור (גם הגרשז"א), וקוראים את ימינו כאתחלתא דגאולה. (שו"ת יביע אומר חלק ו - או"ח סימן מא)

נחתום בסיפור נפלא שסיפר הרב מאיר וונדר תלמיד ישיבת פוניבז':

היה זה באחד מהאירועים בהם חנך הרב כהנמן זצ"ל את אחד מהבניינים החשובים שהקים, הוא הזמין לטכס את הרב הרצוג - הרב הראשי, ואת הרב מימון - שר הדתות. כשעלה הרב מימון לדבר, אמר בתוך דבריו כי ברוך ה' אנו באתחלתא דגאולה מאז שנת תש"ח שקמה המדינה.

לאחר דבריו על הרב הרצוג לדבר ובראש דבריו התייחס לדברי קודמו: יסלח לי הרב מימון, אך 'אתחלתא דגאולה' היתה מאז "הצהרת בלפור" שהרבה מגדולי האומה חשבו זה ל'אתחלתא דגאולה', ואז המשיך בדבריו.

לאחר שסיים הרב הרצוג את דבריו והתיישב, עלה הרב כהנמן לשאת את דבריו, ובראשית דבריו התייחס לדברי קודמו: יסלח לי הרב מימון, ויסלח לי כבוד הרב הראשי, אך כמדומני ש'אתחלתא דגאולה' היתה כבר משנת תרמ"ב. מעת התייסדות המושבות החדשות וחידוש הישוב בארץ ישראל אחר אלפים שנה...

פתח דבר

שנים רבות נתקשתי בקושיה עצומה: בפרשת נצבים (דברים פרק ל), נמצאת פרשת הגאולה והתשובה. פסוקי התשובה ופסוקי הגאולה נכתבים לסירוגין - כדי להדגיש את היותם תלויים זה בזה. מבואר שם בתורה כי השיבה לא"י תגיע רק לאחר התשובה, המגיעה בעקבות הקללות שבפרשת כי תבוא, וכן נפסק ברמב"ם, אם כן כיצד הגענו לארץ ישראל ללא תשובה?

בנוסף בנבואת הגאולה ביחזקאל נאמר במפורש הפוך מהתורה, שהגאולה תגיע לדור של חוטאים, כמו שאומרים כל יום בתפילה: וּמִבֵּיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוּ בְּאֶהְבָּהּ. כיצד יתכן סתירה, הרי כל הפרשה ביחזקאל שווה לפרשת נצבים חוץ מהתשובה?

בסוגית הגמ' (סנהדרין צז:) תנאים ואמוראים נחלקים האם תשובה קודמת לגאולה, ואף אחד מהם לא מביא ראיה מהפסוק בתורה בו כתוב להדיא שתקדם תשובה לגאולה, הייתכן?

דבר נוסף קשה מאוד ר' יהושע אומר שהגאולה תגיע בזכות תשובה מחמת מלך קשה כהמן, שיגרום לעם ישראל לחזור בתשובה, והנה ראינו את המלך הקשה כהמן בשואה הנוראה, מדוע לא זכינו לכאורה לראות גם את התשובה?

שאלות קשות אלו גורמות ליהודים יראים וטובים, להתעלם מכל החסדים ומכל הנבואות המתקיימות בימינו, למרות שהם משננים את דברי הרמב"ן (שמות פרק יג) "עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם", מחמת השאלות הם מעדיפים לומר אין נסים ואין חסדים.

בחסדי הבורא זכיתי למצוא תשובה לכל השאלות הללו, ונהיה לי אור בעיניים, ראיתי כיצד כל הפסוקים מתקיימים מילה במילה מול עיננו. החלטתי לזכות גם אתכם, ובזה גם להודות לפוקח עיוריים שפקח את

עיני. במיוחד להודות לו שזיכה אותי לגור בארץ נחלת ה'. ארץ שבה מתעוררת אהבת ה' אלינו.

קראתי את שם החוברת 'לכו נרננה בגאולה' ע"ש דברי הספורנו המובאים בסוף החוברת, האומר שפרק זה נאמר על קבוץ גלויות הקודם לימות המשיח, ואמר לכו נרננה לה' אתם בני קיבוץ גלויות לכו נרננה בקול תודה על שהוציאנו מקרב האומות. וכל אחד יזרז את חברו להלל לה'. ובסוף הפרק מזרז את בני דור המשיח לעשות תשובה, ואז יזכו לראות בשוב ה' ציון. ובחוברת זו יתבאר בעז"ה על איזה תשובה מדבר הפרק.

לסיום אכתוב השגחה פרטית נפלאה שהייתה לי עם חוברת זו. הקב"ה זיכני ונתן לי חלקה בעולם הבא - ארץ ישראל (ראה אבן עזרא בראשית לג, יט), שאני משכיר אותה. הנה בחודש אדר א' עזב השוכר את הדירה, וכבר הודיע לי על כך כמה חודשים לפני כן. פרסמתי במקומות רבים את הדירה, באו הרבה אנשים לראות את הדירה, וראה זה פלא כולם לא רצו את הדירה מכל מיני סיבות. הבנתי שיש כאן קול קורא מאת ה', שעלי להתאמץ להוציא בקרוב את הספר על קניית בית בארץ ישראל. אבל הדברים התארכו נוספו הרבה חידושים, ולא היה ניתן עדין לברך על המוגמר. והדירה עומדת ריקה, גם שכבר עמדנו עם חוזה ביד ונשאר רק חתימה אחרונה, פתאום נעלמו השוכרים ולא יצרו קשר נוסף. במוצאי פסח, נתן ה' בליבי להוציא פרק אחד מתוך הספר בתור חוברת בפני עצמה, ערכתי את הדברים הוספתי מכמה מקומות, וב"ה החוברת לפניכם. באותו ערב ששלחתי את החוברת לגרפיקאית, הגיע יהודי שממש השתוקק לדירה וכבר למחרת חתם חוזה ונתן צק. הרגשתי את השמחה הגדולה שיש לבורא עולם בחוברת הזו.

קריאה נעימה ומועילה

הבהרה חשובה

ספר זה אינו עוסק כלל בנושא שיש עליו מחלוקת גדולה, האם מדינת ישראל היא ראשית צמיחת גאולתנו. כל ענינו של ספר זה לעסוק בנושא, עליו אין מחלוקת ברור ופשוט הוא לכל מי שלומד את הגמ' והמדרשים בנושא הגאולה. הגר"א אמר שכבר החל משנת ת"ר מתחיל אתחלתא דגאולה, עם פריחתה של ארץ ישראל (הארכנו בזה הרבה בפרק ח), ק"ו בימינו שהארץ פורחת עד מאוד. התקיים בנו ממש מילה במילה הבטחת התורה (דברים ל, ה): "וְהִבִּיאָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ וְהִיטְבָּהּ וְהִרְבָּהּ מֵאֲבֹתֶיךָ". הרי שלפי כולם אנו לא באתחלתא אלא עמוק עמוק בתוך הגאולה.

חשוב מאוד לעשות הבדלה בין מדינת ישראל לבין ארץ ישראל, שהיא מצווה גדולה ופריחתה סימן גדול מאוד לגאולה לכו"ע, כמבואר בגמ' (סנהדרין צח, א) "אמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'".

מטרתו של ספר זה להרבות שלום בעולם, לצערי כל אחד מתעסק רק להסביר עד כמה השיטה של השני אינה נכונה, עד שהעולם בכלל לא יודעים עד כמה רב המשותף והמוסכם מהנושא של המחלוקת. טעות גדולה זו גורמת לפעמים טעויות שממש יכולות לגבול בכפירה גמורה [ראה מכתב מאליהו (ח"ג עמ' 350) הכותב לאחר הסכמת האו"ם (בתאריך טז כסליו תש"ח) להקמת מדינה יהודית: "כל האומר מקרה הוא הלא כופר הוא, אבל אנחנו בביורור כי מאת ה' היתה זאת"].

שמעתי יהודים יקרים המתאמצים לראות את יד ה' אפילו בעשן שעלה מהארובות של אושוויץ, אבל ב"זה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עַד יִשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעֲנֵתוֹ בְּיָדוֹ מִרְבַּי יָמִים: וְרַחְבוֹת הָעִיר יִמְלְאוּ יְלָדִים וְיִלְדוֹת מִשְׁחָקִים בְּרַחְבוֹתֶיהָ" (זכריה ח), הם כעורים לא רואים, כדברי הכתוב (ישעיהו מב, יט) "מִי עוֹר כִּי אִם עֶבְדִּי".

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שחוברת זו תרבה אהבה ואחדות בעם ישראל, ויתקיים בנו במהרה דברי הנביא יחזקאל (לז, כא-כג): "כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְיָ הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָלְכוּ שָׁם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב וְהִבֵּאתִי אוֹתָם אֶל אֲדַמְתָּם: וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיוּ עוֹד לְשְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יִחָצוּ עוֹד לְשֵׁתֵי מַמְלָכוֹת עוֹד: וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשְׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל מוֹשְׁבֵתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָּהֶם וְטַהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: " בב"א.

פרק א'

ישיבה המביאה גאולה

א. חידושו הגדול של הגר"א

לפני כמאתים וחמישים שנה, שלח לנו הקב"ה משמים את רבינו הגר"א, להאיר את עיניהם של ישראל בדברים רבים בכל מקצועות התורה, ובכללם בענינים אשר נוגעים לתקופתנו הסמוכה לגאולה. כל הדברים הללו יש בהם אריכות רבה, נביא כאן בקצרה את אחד מהיסודות הגדולים המבוארים בדברי הגר"א, עם המקורות לדברים.

בירושת הארץ בזמן יהושע סדר הדברים היה ירושה ורק אח"כ הגיע מצוות הישיבה, כלשון הספרי (שופט' יז, יד) וירשתה וישבת בה בזכות שתירש תשב. לעומת זאת בדור הגאולה לימדנו הגר"א הסדר להיפך **ישיבה ומתוך כך זוכים לירש**, כמו שצווה הגר"א לתלמידיו לשבת בארץ ועל ידי כך יזכו לעורר את הגאולה ולירש את הארץ.

דבר זה נרמז בתהלים (סט, לו): **"כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וַיְבַנֶּה עָרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁבּוּ שָׁם וַיִּרְשׁוּהָ"**. קודם ישיבה ואחר כך ירושה. ממילא מצוות הישיבה בזמננו גדולה היא עד מאוד, שכן היא לא רק קיום הירושה, אלא גם יוצרת את הירושה ומזרזת את הגאולה. כמו שאנו רואים בעיננו.

נמצא שבמצוות הישיבה בימינו כלול גם קידוש השם היותר גדול שיכול להיות (כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון), לתקן עולם במלכות ש-די, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, כל המדרגות יתגלו וישתלמו וכל ההבטחות תתקיימנה. ממש זכות גדולה עד לשמים.

לתלמידיו שהבטיחו לו נאמנה לנסוע לארץ הקדש, היה אומר הגר"א בהתרגשות רבה:

"אשריכם שתזכו לקיים מצות ישוב ארץ ישראל השקולה כנגד כל המצות שבתורה, אשריכם שתזכו להיות שותפיו של הקב"ה השב שבות יעקב ומשכנותיו ירחם, הבונה ירושלים, המציב גבול אלמנה, המרחיב גבול ישראל, אשריכם שתזכו לקיים מצות הרחבה, עפ"י צו הנבואה הרחיבי מקום אהלך (ישעיה נד) שמצוה זו תביא את קיבוץ הגלויות ברחמים, ככתוב שם אחריה, כי ימין ושמאל תפרוצי וזרעך גויים ירש וערים נשמות יושיבו וגו' וברחמים גדולים אקבצך" (ספר כי בחר ה' בציון).

ב. סערת אליהו

כך כתב הגאון ר' ישעיה חשין זצ"ל (ראש המלמדים בעץ חיים), מצאצאי תלמידי הגר"א שעלו לארץ ישראל, בספרו "דברי ישעיהו" (יצא לאור ע"י חתנו הגאון ר' אליהו זלוטניק זצ"ל חבר בד"ץ העדה החרדית. נלב"ע ח' אדר תשל"ה):

"בכדי לדעת ולהבין לרוחם התלהבותם ומסירת נפשם של תלמידי הגר"א והסתכנותם בנסיעה לאר"י משך שנה בסירות קטנות על מים רבים אדירים, ומבלותם בהתישבות הראשונה בזמן של מחלות ומגפות ר"ל ופרעות ר"ל, ולהבין לעקשנותם הגדולה בעבודה זו, צריכים קודם ללמוד הרבה את היסוד הרוחני שלהם, את "סערת אליהו" רבם, הגר"א, לקיבוץ גלויות וישוב ארה"ק, שזה היה יסוד היסודות שתלמידיו מסרו את נפשם, ובאו באש ובמים בכדי לקרב את הגאולה במצות רבם...

זה מאה וארבעים שנה מיום שעלו אבותינו תלמידי הגר"א לאר"י בשנת תקס"ט. השיירה הראשונה יצאה בשבעים נפש משקלוב, יבנה דרייסיין, הגיעה לצפת ביום ח' אלול תקס"ט. מי יוכל לספר ומי יוכל לתאר את מסירות נפשם ומכ"ש את רוחם הסוערת "בסערת אליהו" רבנו הגר"א לשם קרוב הגאולה ע"י קץ המגולה. כי ראו

ברוח קדשם כי הגיעה עת לחננה כי בא מועד כי רצו עבדיך את
אבניה ואת עפרה יחוננו...

מי יוכל לספרה את פרשת התלאות שסבלו המתיישבים הראשונים,
מגפות ופרעות, חסרת מים ועוני ומחלות שונות, ומי יוכל לספר את
גבורת רוחם ועקשנותם להחזיק את הישוב שעמד בכל יום להתמוטט
ולהתבטל ח"ו לרגלי הצרות והתלאות ר"ל, ורק הכח החזק והאדיר
של אמונתם העמוקה במצוות רבם הגר"א וברכותיו החזיקו מעמד
בעקשנות שאין בכח איש לתאר ולספר..."

ג. קום התהלך בארץ

כך כתב הנצי"ב בספרו העמק דבר (בראשית יג, ז): "קום התהלך בארץ לארכה
ולרחבה כי לך אתננה. אמר לו שנית מתנת הארץ, היינו אחר שיענשו...
ויהיו גולים ונתמעטים, ישובו לארץ ישראל וישבו בה, אבל לא באותו
אופן שישבו בראשונה בימי יהושע שאז נתקיים כי כל הארץ אשר אתה
רואה, שישראל לא בנו בתים ומצאו הכל לפניהם, אבל בגאולה השניה
והשלישית נדרש אברהם אבינו להתהלך בארץ. וכן יהיה בשוב הקב"ה
את ישראל לארץ הקדש יהיו מוכרחים לבנות בתים ולעשות הישוב
בעצמם".

וכ"כ הנצי"ב במכתבו (הובא בספר שיבת ציון ח"ב עמ' 5) "והננו מאמינים בהבטחת
ה' לאברהם אבינו... מתחלה אמר ה' אשר בראיה יקנה אותה, ואח"כ אמר
שיתהלך בארץ ובזה תנתן לו הארץ, והראיה ע"ז כי בירושה ראשונה ע"י
יהושע בן נון לא נצטוו להקדים פעולתם ולעשות ישוב הארץ טרם בואם,
ובבואם מצאו הארץ מיושבת בכל טוב. אבל אחר שהיה הגלות ויתקיים
בנו: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ" שהכל דשים עליהם, בעת ההיא, קום
התהלך בארץ וכו' היינו בביאה שאחר הגלות, עלינו להתהלך בארץ
ולעסוק בישובה טרם נזכה בה ב"ב.

אמנם אמר ה' התהלך בארץ ולא אמר לך בארץ, אלא משום שהיה הליכת
אברהם בכל הארץ לא בדרך הטבע אלא בכח אלוקי, כך יהיה ישוב הארץ

ע"י ישראל אבל בעזר אלוקי כמו שהיה בימי עזרא שבנו בעצמם הבתים וככה יהיה בגאולה העתידה בב"א."

ד. איתערותא דלתתא

וכן מבואר בדברי הגר"א (בכתבי תלמידיו), שכל הפעולות של האתחלתא דגאולה, מתחילות באיתערותא דלתתא, כלומר ע"י הפעולות של בני האדם. וביאר שם על מה שדרשו חז"ל על בעתה אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה, שמ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו, דהיינו שגם בזמן של בעתה יכול להיות אחישנה, דהיינו שיחיש הקב"ה את סוף הגאולה, וזהו ע"י הפעולות של עם ישראל למען זה. סמך לדבר מה שנאמר (ישעיהו פרק סב, ה) "כִּי יִבְעַל בַּחֹר בְּתוֹלָה יִבְעֶלוּ בְּנֵיךָ וּמְשׁוֹשׁ חֶתָן עַל כָּלָּה יֵשִׁישׁ עֲלֶיךָ אֶלְהֵיךָ". כאשר עם ישראל יתחברו לארץ ישראל באהבה עצומה כקשר איש לאשתו, אז יזכו לישיש עליך אלוקיך.

ובמדרש (פסיקתא דרב כהנא כא) נאמר: א"ר אחא נמשלו ישראל לזית, שנאמר 'זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך' (ירמיה יא: טז), ונמשל הקב"ה כנר, 'נר אלהים נשמת אדם' (משלי כ, כז), מה דרכו של שמן להנתן בנר והן מאירים שניהם כאחת, כך אמר הקב"ה לישראל, בניי הואיל ואורי הוא אורכם ואורכם הוא אורי, אני ואתם נלך ונאיר לציון, קומי אורי כי בא אורך (ישעיה ס, א).

ה. המחלוקת הגדולה

בשנים שבין ת"ר - ת"ש התחוללה מחלוקת גדולה בעם ישראל, כיצד תגיע הגאולה?

רבים חשבו בטעות, כי פתאום ירד השי"ת משמים ארץ לומר לעמו: צאו, או ישלח משיחו כרגע מן השמים לתקוע בשופר גדול על נדחי ישראל ויקבצם ירושלימה ויעשו לה חומת אש ומקדש ממרומים. עד שסברו שאלו העוסקים בעליה לארץ ישראל עוברים מעין האיסור המובא ברש"י (כתובות קיא, א): שלא ידחקו את הקץ.